

Dr. Ion M. BOTOȘ
Apșa de Jos
Președinte
Asociația culturală „Dacia” Ucraina

„Ivașcu de leud” - vechea familie nobilă din Maramureș

La 1487 Ivașcu împreună cu frații săi – Nykytha, Gheorghe și Ioanne Hathal cumpără de la familia Wlad și Juga de Zelystye trei sesiuni de moșie. Familia este lătită prin Vișeu – 49, în Breb – 1, în Apșa de Jos – 2, în Ilood (leud) – 11 patrifamilii. Așa ne informează Ioan cav. de Pușcariu în cartea „Date istorice privitoare la familiile nobile române”, ediția II, Editura „Dragoș Vodă”, Cluj Napoca, 2003, p. 170.

Dr. Victor baron de Coroianu în „Familii nobile din Transilvania” Diplome și blazoane apărută la editura „Gutinel” Baia Mare, 2001, la p. 35 ne informează „Ivascu din Ilood” are diplomă de înnobilare din 1427; 11 patrifamilii.

La Apșa de Jos găsim prima familie Ivașco la 1812 – Paul Ivașco preot în parochia de sus¹. Pe teritoriul bisericii vechi de lângă Băscău, construită la 1776 se află mormântul familiei Ivașco, unde pe un monument de marmoră neagră sunt făcute inscripțiile: Petru Ivașco născut în 1821 și mort în 19 ianuarie 1893.

Maria Dan născută în anul 1824 și moartă la 29 noiembrie 1885²

În familia lui Petru și Maria Ivașco s-au născut 5 copii – trei fetițe și doi băieți: Anna, Anica (Anna), Ileana, Ioan și Vasile.

Anna măritată cu Andrei Lazăr de la Apșa de Mijloc, Anica (Anna) măritată cu Ioan (Șandor) Botoș de la Apșa de Jos, Ileană măritată cu Grigore Crăciunului (Șiman) de la Apșa de Jos, Ioan căsătorit în stânga Tisei, preot, Vasile preot la Apșa de Jos, necăsătorit.

Ilie Lazăr – eroul Național al Maramureșului, în cartea „Amintiri” apărută la Fundația Academia Civică, București, 2000 informează despre originea familiei Ivașco la p. 24:

Mama mea, născută în Apșa de Jos, descindea din nobila familie „Ivașcu de leud”, una din cele mai vechi familii din Maramureș, iar după mamă se trăgea din tot atât de veche și nobilă familie, Dan. Era înrudită cu familia Mihalaca (moșier în Apșa de Jos și fost „vițișpan”, adică subprefect al județului Maramureșului, prin anul 1860). În acea vreme „fișpan” - prefectul

1 Ion M. Botoș, „Românii din Transcarpatia”, Editura „Macarie”, Târgoviște, 2003, p. 13

2 Însemnări de pe cruci pe teritoriul bisericii vechi -- 1776, Apșa de Jos

județului Maramureș – era românul Iosif Man. Maramureșul în acel timp era condus aproape numai de români, cum erau familiile: Man, Mihali, Dunca, Jurca, Mihalca, Lazăr, Jura, Balca, Dan, Tomoioagă, Coman, Anderca ș.a.

Era viață frumoasă și patriarhală. Toți cei de mai sus erau și înrudiți. Mama avea doi frați, ambii preoți. Unul, Ioan Ivașcu, protopopul Izei și Vasile Ivașcu, preotul satului natal Apșa de Jos. Îmi aduc aminte de „popuca lui Ivașcu”: era mic, aproape pitic, cât se poate de urât. Avea, în schimb, o voce de tenor formidabilă. Nu era veselie în vreo familie fără „popuca lui Ivașcu”. Era și foarte bogat. Avea și cei mai frumoși cai din județ. Când apărea „popuca” cu „cocia” (trăsura) la Sighet, lumea se oprea ca să-l admire. Era glumeț din cale afară, se plimba prin pridvor, fumând din pipă cu ciutură lungă și ciuculauă, strigând după trecători, și întrebându-i de una și de alta. De obicei, striga după evrei, care-l iubeau mult, deși tot mereu îi ciufulea (ironiza). În fiecare an petrecea o lună la Karlsbad. Ne-a povestit odată pățania lui cu „apșenii bocorași” (plutași) care se întorceau de la Titel (punctul unde se varsă Tisa în Dunăre) cu toate sculele lor. În gara Solnok, intră trenul, iar „popuca” se dă jos ca să cumpere ceva. Unul dintre săteni îl observă și cât îl ține gura, strigă către tovarășii lui, încât se uitau ungurii la el ca la minune „veniți cu toți iute, iute, fuga, fuga să-l vedeți pe „popuca” nost; bată-l Dumnezeu să-l bată, că și pe aici umblă!”. A murit necăsătorit, în vârstă de 74 ani, lăsând o avere frumoasă. Celălalt frate al mamei mele a avut doi băieți și o fată. Unul s-a făcut inginer silvic, celălalt farmacist, iar fata, Dora, s-a măritat cu inginerul slovac Cerven (om de treabă și foarte capabil), al cărui fiu este astăzi primul inginer al societății Reșița. Acest frate mai mare al mamei și-a petrecut ultimii ani ai vieții la mama, la Giulești. Dorința lui a fost ca să fie înmormântat la mănăstirea Bixad, unde a murit. Cele două surori ale mamei mele, Anica și Ileana, erau măritate în Apșa; una cu Botoș, învățătorul confesional, venit de peste deal, din Chechiș, județul Satu mare, iar cealaltă cu fruntașul satului, Crăciun, feciorii și fetele acestor două mătuși sunt oamenii cei mai de frunte ai satului. Verii: Vasile, Mihai, Alexandru și Ion sunt învățători și conducători spirituali în sat. Toți înalți, energici și români buni. Îmi aduc aminte când Botoș Vasile l-a văzut pentru prima dată pe Domnul Maniu, a exclamat: „Acum, Doamne, slobozește pe robul Tău ...”.

Ioan Ivașcu – preot, în anii 1891-1897 îl găsim la Apșa de Jos, parohia de Jos. Din anul 1899 administrează parohia Rozavlea, era protopop al tractelor leud și Iza în anul 1913. Era foarte punctuos protopop, om sincer, spunea fără încunjour lucrurile neplăcute altora, era căsătorit. În familie s-au născut trei copii: doi feciori – Alexandru și Mihai și fiica Dora.

Alexandru Ivașcu, s-a născut în 1874, mort la 19 mai 1927, foristier în Sighet, însurat cu unguroaica Ottilia Kamarath. Au avut trei copii: Ottilia, Alexandru și Vasile.

Ottilia Ivașcu s-a căsătorit cu Dr. Adorjan Marchiș, au avut o fetiță:

Otilia Marchiș.

Al doilea fiu al lui Ioan Ivașcu – Mihai Ivașcu, a devenit farmacist, soția o chema Vilma, au avut un copil – Ioan Ivașcu. Fiica lui Ioan Ivașcu – Dora, s-a măritat cu inginerul slovac Dr. Iuliu Cserveny de la Ocna Sugătag. Au avut trei copii: Dora Cserveny, Gyula Cserveny, Victoria Cserveny.

Protopopul Ioan Ivașcu era un mare iubitor de carte, primea pe numele său: „Az Ujsag”, „Magyar Nemzet”, „Unirea de la Blaj”.

La anul 1913 avea o proprietate frumoasă la Apșa de Jos, ultimii ani ai vieții i-a petrecut la sora lui Anna la Giulești. Dorința lui a fost să fie înmormântat la Mănăstirea Bixad, unde a murit³.

Vasile Ivașcu, preotul comunei Apșa de Jos, era numit în comună „popuca lui Ivașcu”, că era mic, dar avea o voce de tenor formidabilă.

Era foarte bogat, avea cei mai frumoși cai din județ. Când apărea popuca cu „cocia” la Sighet, lumea se oprea să-l admire, era glumeț din cale afară, se plimba prin pridvor, fumând din pipă cu cintură lungă și ciuculată, strigând după trecători și întrebându-i de una și alta, de obicei striga după evrei, care îl iubeau mult. În fiecare an petrecea o lună la Karlsbad la odihnă.

A murit necăsătorit în anul 1929 la vârsta de 74 de ani, lăsând o avere frumoasă⁴ lui Ion a lui Pătrășcuț, numit pe urmă în popor Ion a „popii”⁵.

Familia „Ivașcu de leud” - vechea familie nobilă din Maramureș a devenit fundamentul familiilor Lazăr, Botoș și Șiman din dreapta Tisei, azi Transcarpatia, Ucraina.

Lăzărenii și urmașii

Familia Lazăr. Cine au fost Lăzărenii de la Apșa de Mijloc?

Din anul 1840 și până la moarte a fost paroh la Apșa de Mijloc **Alexandru Lazăr** de Purcăreț, născut în anul 1806 în familia nobilă Lazăr de Purcăreț din Chioar. A absolvit teologia în Târnăva (Nagyszombat).

Din 1847-1868 a fost paroh-protopop al Sighetului, în Congregațiile județene era de temut, fiindcă era cult, bun orator și energic.

S-a căsătorit cu Susena Mihalyi, din nobila familie Mihalyi de Apșa, mătușa Mitropolitului Victor Mihalyi de Apșa și a academicianului Ion Mihalyi de Apșa.

Alexandru Lazăr a murit la 20 aprilie 1868, și este înmormântat în fața bisericii de lemn din Apșa de Mijloc. El a fost străbunicul lui Ilie Lazăr,

---

3 Tit Bud, „Din timpuri vechi până în anul 1911”, Gherla 1911, Gheorghe Radu Stănculescu, București, „Descendants of Pătraș Ivașcu de leud”, 6 aprilie 2005 (documentul conține 24 pagini)

4 Ibidem

5 Informator, Gheorghe D. Opreș (Silai), Apșa de Jos, 20.02.2002

eroul național al Maramureșului⁶.

Vasile Lazăr s-a născut în 1936 în familia lui Alexandru Lazăr de Purcăreț la Apșa de Mijloc, ordinar în 1858, din 2 mai 1868 și până la moarte 1902 a fost paroh la Apșa de Mijloc, a avut studii înalte teologice, orator eminent, protopop al Sighetului (1868-1902), a fost una dintre cele mai puternice personalități ale Maramureșului, era singurul băiat în familie.

Teolog și licențiat în drept, vorbea foarte bine ungurește, directorul liceului reformat din Sighet – Silagyi Istvan era un mare prieten, care la fel era prietenul marelui poet ungar Arany Janos, chiar Vasile Lazăr i-a și schițat casa prietenului ungar, împreună acești doi prieteni aveau și stână de oi.

Sub conducerea lui Vasile Lazăr s-au ridicat multe biserici și școli în district, a murit la 24 aprilie 1904 în vârstă de 67 ani și 34 ani a preoției. Soția preotului Vasile Lazăr a fost Anisia Beothy, a dispărut la o vârstă de 36 ani⁷.

Vasile și Anisia (Beothy) Lazăr au avut cinci copii:

1. **Andrei Lazăr** – feciorul cel mai mare, bunicul lui Ilie Lazăr
2. **Ileana Lazăr** – s-a măritat cu Vasile Hossu, consilierul Curții de Apel din Cluj. Au avut copii:
  2. - *Iosif Hossu* – consilier de Curte
  3. - *Helena Hossu* – măritată cu Dr. Ioan Vaida Voievod (fratele lui Alexandru)
    1. **Alexandrina Lazăr** – măritată cu Dr. Andrei Macavei, avocat în Gherla
    2. **Alexandru Lazăr** – fost prim președinte al tribunalului Sighet, căsătorit cu baronesa Margareta Stoica, româncă cu acte direct descendente din Dragoș Vodă. Au avut doi copii:
  4. - *Găvrilă Lazăr*
  5. - *Margareta Lazăr* – măritată cu Dr. Vasile Ilea, director de spital în Sighet
    1. **Susana Lazăr** – măritată cu Petru Bell – învățător venit la Apșa de Mijloc în anul 1892, a fost unul dintre cei mai buni învățători, scria Mihai Dan în cartea sa „Istoria Apșei de Mijloc” (APB nr. 3, p. 65). Au avut trei copii:
  6. - *Vasile Bell* – magistrat
  7. - *Ștefan Bell* – Dr. Arhitect în Italia
  8. - *Anisia Bell* – măritată cu Dr. Ioan Pârvu, medic⁸

Ne vom opri la înrudirea familiei Lazăr de la Apșa de Mijloc cu familia Ivașcu de la Apșa de Jos.

Andrei Lazăr – n. 10 august 1895, Apșa de Mijloc, Maramureș,

6 Ion M. Botoș, „Dicționarul personalităților din dreapta Tisei”, manuscris, Apșa de Jos

7 Ibidem

8 Ilie Lazăr, „Amintiri”, Fundația Academia Civică, 2000

(Transcarpatia - Ucraina), m. 1917, Giulești, feciorul preotului Vasile Lazăr de la Apșa de Mijloc, absolvent al Academiei de Drept din Oradea, devine jinere la Petre Ivașcu de la Apșa de Jos.

Anna Ivașcu, n. 1860, Apșa de Jos, Maramureș (Transcarpatia-Ucraina), m. 13 septembrie 1934, Giulești, Maramureș, fata lui Petre Ivașcu de la Apșa de Jos – soția lui Andrei Lazăr.

După căsătorie Andrei Lazăr și Anna Lazăr (Ivașcu) au primit o mică avere în comuna Giulești, unde au trecut cu traiul. În familie s-au născut șapte băieți și două fete.

I. **Laurențiu Lazăr**, n. 4 august 1892, m. 4 iunie 1913, a murit tânăr, canonic greco-catolic, student la colegiul „Propaganda Fide” din Roma (anul III).

II. **Ilie Lazăr**, n. 12 decembrie 1895, m. 6 noiembrie 1976 – Cluj. Soția: Mara Udrea, n. 1903, Grid, Brașov, m. 1973 Cluj. Copii: Lia Mara Lazăr, n. 22 iunie 1929, Copalnic Mănăștur, Maramureș, m. 18 septembrie 1998, București. S-a căsătorit cu Ion Gherasim, n. 7 iulie 1921, Bogata, Mureș, m. 7 iunie 1995 Cluj. În familie s-a născut un copil Ion Andrei Gherasim, n. la 26 martie 1970, Cluj, s-a căsătorit cu Mihaela Ana Matora, n. 5 august 1970, Câmpeni Alba, m. 29 iunie 1996, au avut un copil Andrei Corneliu Gherasim, n. 6 mai 1997, Câmpeni Alba.

2. Ne vom opri la una din marile personalități ale Maramureșului **Ilie Lazăr**, cu

„rădăcini” adânci în dreapta Tisei.

S-a născut în comuna Giulești la 12 decembrie 1895, studiile liceale la Sighet și Lugoj, Academia de Drept din Cluj, acolo a luat doctoratul. Timp de doi ani jumate a stat la Viena pentru studierea limbii germane.

Toată viața și-a consacrat-o Partidului Național Român, pe urmă Partidul Național Țărănesc, un prieten și colaborator apropiat a lui Iuliu Maniu. A fost deputat de Maramureș și chestor al Parlamentului Român.

După război a fost arestat și judecat în procesul Maniu în noiembrie 1947, eliberat în anul 1964, moare la Cluj în 6 noiembrie 1976.

Toată viața a fost sufletește alături de românii din dreapta Tisei.

După Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, 1 Decembrie 1918, Ilie Lazăr se îndreaptă spre București, participă la întrunirile „celor mari”. Hotărât să facă ceva folositor pentru românii din dreapta Tisei, cere și obține prin intermediul lui Al. Vaida Voievod o audiență la Ionel Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri, căruia îi prezintă un document memoriu în această chestiune. Dar nu a fost soarta...⁹.

III. *Dr. Vasile Lazăr*, n. 1896, m. 6 august 1976, fost funcționar

9 „Maramureș – vatră de istorie milenară” - IV, Editura Dragoș Vodă, Cluj Napoca, 1999, p. 289-290, 294

de stat și
prefect al județului Maramureș

IV. *Alexandru Lazăr*, n. 11 mai 1899, Giulești, Maramureș, m.
1957,

Giulești. Soția, *Maria Pop*, m. 2 noiembrie 1926. În familie s-au
născut trei copii:

2. I. *Laurențiu Lazăr*, n. 16 februarie 1928, Giulești, Maramureș, m. 14
decembrie 2002, Giulești. Soția, *Ioana Beserman*, în familie copii:
3. 1. *Maria Lazăr*, n. 2 mai 1957, Giulești, Maramureș. Soț *Ion Bledea*, n. 24
august 1952 Iapa, Maramureș, inginer de mine, Primar al Municipiului
Sighetul Marmăției între anii 1996-2000, om politic liberal. Copii:
Gheorghe Bledea, n. 24 ianuarie 1987, Sighet, Maramureș, *Maria (Lia)*
Bledea, n. 14 octombrie 1990;
4. 2. *Vaslie Lazăr*, n. 18 octombrie 1959
5. soția: *Maria Bledea*, n. mai 1969, Sat Șugatag
6. copii: *Ioana Lazăr*, n. 3 noiembrie 1988
7. *Maria (Lia) Lazăr*, n. 7 august 1990
Ana Lazăr, n. 5 decembrie 1991
Laurențiu Lazăr, n. 14 aprilie 1994
8. II. *Ana Lazăr*, n. 8 decembrie 1930, Giulești, Maramureș, m. 22 februarie
2005, Baia Mare.
9. soț: *Ion Rednic*
10. III. *Ilie Lazăr*, n. 9 septembrie 1933, Giulești
11. soția: *Maria*
12. copii: 1. *Ilca Lazăr*, n. 12 iunie 1960
13. soț: *Gheorghe Ilea*
14. copii: *Gheorghe Dan Ilea*, n. 10 septembrie 1982
15. *Pătru Ilea*, n. 10 aprilie 1988
2. *Anuța Lazăr*, n. 2 iunie 1966
soț: *Dan Călin Ilieș*, n. 2 noiembrie 1964
copii: *Raul Iulien Ilieș*, n. 8 noiembrie 1988
- IV. *Ștefan Lazăr*, a murit tânăr, după clasa a III-a de liceu
- V. fată *Lazăr*
- VI. băiat *Lazăr*
- VII. băiat *Lazăr*
- VIII. *Iuliana Lazăr*

Vom trece la înrudirea familiei lui *Andrei Lazăr* din Giulești cu familia
preotului *Mihai Pop* din Apșa de Mijloc.

La 1903-1911 la Apșa de Mijloc îl găsim paroh pe ***Mihai Pop*** din Săliștea
de Sus. Soția *Anisia Pop* (*Anderco*).

În anul 1905 la Apșa (Apșa de Mijloc) se căsătorește feciorul
preotului *Mihai Pop*, paroh la apșa de Mijloc (soția *Anisia Maria Anderco*)

Ștefan Pop cu Iulia Lazăr din comuna Julești, n. la 12 ianuarie 1887, fata lui Andrei și Anna Lazăr (Ivașcu).

Ștefan Pop s-a născut la 18 mai 1882 în Săliște, mort la 18 iulie 1967 în Satu Mare.

A urmat 4 clase primare la școala confesională românească greco-catolică din Săliștea de Sus, Maramureș, după care 4 clase gimnaziale la Gimnaziul romano-catolic din Sighet, trei clase de liceu la Liceul Evanghelic-reformat maghiar din Sighet, terminând ultima clasă de liceu la Liceul românesc greco-catolic din Beiuș. A urmat Academia teologică greco-catolică românească din Gherla, între 1901-1905. a fost ordonat preot la 5 noiembrie 1905. între 15 mai 1906 și 4 ianuarie 1907 a slujit drept capelan la parohia greco-catolică din Apșa de Mijloc, beneficiul superior, unde paroh-administrator era tatăl lui, Mihai Popp. Între 5 ianuarie 1907 și 14 noiembrie 1913 a slujit în parohia Glod (Slătioara) din Maramureș. Începând cu 15 noiembrie 1913 a fost preot greco-catolic în beneficiul superior din Apșa de Jos, fiind numit administrator la 30 noiembrie 1913, paroh la 26 iulie 1924 și Protopop al districtului greco-catolic de Apșa la 17 ianuarie 1925. La 12 iulie 1930 a fost numit asesor consistorial al Episcopiei greco-catolice din Gherla. La 23 septembrie 1932 a devenit membru al Consistoriului eparhiei greco-catolice din Munkacs (Rusia Subcarpatică). Decorat cu rangul de Ofițer al Ordinului „Coroana României”, prin Înalt Decret din 16 aprilie 1930. În 1930 a primit titlul de Arhidiacon Onorar al Episcopiei române unite (greco-catolice) dieceza Gherlei. La 2 februarie 1935 renunță la cetățenia cehoslovacă, pentru cea română și se mută la în Sighet, devenind Vicarul episcopal al bisericii greco-catolice din Maramureș. A demisionat din funcție ca urmare a ocupării Ardealului de Nord de către maghiari (în urma Diktatului de la Viena din 30 august 1940) și s-a refugiat la fiica lui, Anisia (Doda) Pop (căs. Brătescu), în Ardealul neocupat, la Beiuș, în 14 septembrie 1940, după care a primit o parohie în comuna Vinga din Banat. S-a pensionat înainte de desființarea bisericii greco-catolice din Ardeal de către comuniști în anul 1948.

La Apșa de Jos preotul Ștefan Pop organizează prima societate de cultură cu caracter românesc care este numită „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” după numele hramului Mănăstirii episcopale „Peri”. Societatea organiza în timpul de vară sărbători naționale, înființa filiale prin satele românești, organiza biblioteci cu cărți tipărite în limba română.

Ștefan Pop moare la 18 iulie 1967 în Satu Mare. Soția Iuliana Pop (Lazăr) a murit la 21 decembrie 1940 la Beiuș, familia Pop a lăsat o amintire frumoasă în dreapta Tisei și mai ales la Apșa de Jos.¹⁰

---

10 Ion M. Botoș, „Dicționarul Personalităților din dreapta Tisei”, manuscris. Apșa de Jos, Gheorghe Radu Stănculescu, București. „Descendants of Pătraș Ivașcu de Ieud”, 6 aprilie 2005

În familia preotului Ștefan Pop și Iuliana Pop (Lazăr) s-au născut opt copii, doi au murit foarte tineri, au rămas trei băieți și trei fete.

1. Mihai Gabriel Pop, n. 18 noiembrie 1907, Glod, Maramureș
2. Nicoară Pop, n. 17 decembrie 1908, Glod, Maramureș, mort la 7 decembrie 1944, Deva, jud. Hunedoara. Soția Varia Vaida Voievod.
3. Anisia I. Pop
4. Anisia II. Pop, n. 13 mai 1911, Glod, Maramureș, m. 25 iunie 2000, București. Soț: Niculae Brătescu
5. Romulus I. Pop
6. Ana Alexandrina Maria Popp, n. 27 noiembrie 1917, Apșa de Jos, Maramureș, m. 16 mai 2004, București, România
7. Romulus II Andrei Pop, n. 2 aprilie 1922, Apșa de Jos
8. Magdalena Pop, n. 5 septembrie 1923, Apșa de Jos, trăiește la Satu Mare (21.04.2005). Soț Victor Chirila

Familia lui Mihai Gabriel Pop

soția: Maria Irina Sturdza, n. 3 septembrie 1916, București, decedată 13 iulie 2000, București

În familie s-au născut trei copii:

1. Ștefan Constantin Pop, n. 9 mai 1941, București, România, m. 3 ianuarie 1944, București
2. copiii: Ștefan Gabriel Pop
3. Alexandru Mircea Pop
4. Maria Ruxandra Pop
  1. Mihai Pop, n. 2 octombrie 1942, Bratislava, Slovacia, m. 8 februarie 1997, București
5. soția: Lia Maria Pacurar, n. 6 octombrie 1942, Sibiu, m. 19 septembrie 1968. În familie au fost trei copii:
6. 1. Mihai Pop, n. 28 decembrie 1969, Cluj,
7. soția chinezoaică
8. 2. Ion Pop, n. 18 noiembrie 1971, Cluj
9. soția: Betty
10. copii: Ion Pop

Filip Pop

3. Andrei Pop, n. 24 septembrie 1974, București
soția: medicinistă

1. Andre Pop Iora, n. 9 aprilie 1946, București

11. soția: Irina Ana Papia. În familie doi copii:

12. 1. Irina Pop Iora, soț Gregory Bourichon, în familie doi copii:

13. 1. Artur Bourichon

14. 2. Dimitri Bourichon

1. Domnica Pop-Iora

Familia Ana Alexandrina Maria Pop

soț: Vasile Pop, n. 18 februarie 1915, Trip, Satu Mare, m. 6 octombrie 1979, București. În familie au fost doi copii:

I. Vasile Pop, n. 18 aprilie 1941, Borșa, Maramureș, m. 11 iulie 1997, Boldești, Scăeni

2. soția: Elisabeta Onciul. În familie 2 copii:

3. 1. Elisabeta Maria Pop, n. 24 mai 1966, Baia Mare

4. soț: Valeriu Bălăioru, n. 14 iunie 1965, Ploiești. În familie doi copii:

5. 1. Oana Alexandra Bălăioru, n. 6 iulie 1988, Ploiești

6. 2. Radu Ștefan Bălăioru, n. 4 iunie 2003

2. Adriana Monica Pop, n. 3 mai 1968, Baia Mare

soț: Cosma, copil Andrei Cosma

soț: Neagu, copil: Mihaela Neagu

I. Iuliana Victoria Pop, n. 8 ianuarie 1944, Borșa, Maramureș

7. soț: ing. Ion Sturdza, n. 1 noiembrie 1941, București, m. 31 decembrie 1968. În familie o fetiță.

8. Anisia Maria Pop, n. 12 noiembrie 1952 Turț, Satu Mare

9. soț: Gheorghe Radu Stănculescu, n. 4 octombrie 1948, București. În familie doi copii:

10. 1. Ileana Stănculescu, n. 13 octombrie 1976, București

11. 2. Ion Toma Stănculescu, n. 13 noiembrie 1978, București

Familia lui Romulus II Andrei Pop, soția: Margareta Botha, n. 13 februarie 1927, com. Lepsa, Sălaj. În familie au fost doi copii:

I. Corina Xenia Pop, n. 29 septembrie 1952, Satu Mare. A fost căsătorită cu Aurel Gheorghiu. În familie doi copii.

2. 1. Roxana Gheorghiu, n. 4 mai 1975, Satu Mare, căsătorită cu Adrian Oltean, în familie trei copii:

3. 1. Andrei Lucian Oltean, n. 23 mai 1995, Satu Mare

4. 2. Mihai Cristian Oltean, n. 3 noiembrie 1996, Satu Mare

5. 3. Gabriela Iulia Gheorghiu, n. 3 iunie 2003, Satu Mare

2. Andrei Gheorghiu, n. 2 decembrie 1977

soția: Cristina Laura Sabău

I. Ștefan Romulus Pop, n. Aprilie 1954, Turț, județul Satu Mare

6. soția: Adina Georgeta Moiş

7. copii: Anthony Iulian Pop, n. 30 septembrie 1988, London

În anul 2004, bisericii Greco-catolice din Apșa de Jos cu hramul Sf. Nicolae din numele – Anisia Maria Stănculescu (Pop) domiciliată în București, a soțului Gheorghe Radu Stănculescu, a copiilor Ileana și Ion Toma Stănculescu, al Dr. Magdalena Chirila (Pop) căsătorită la Apșa de Jos, al Iuliane Victoria (Pop) și Ion C.C. Sturdza și al întregii familii a fost făcută o donație.

- un clopot de 33 kg cu accesorii (valoare 22.075.000 lei)

- obiecte bisericești de cult (Valoare 5.634.000 lei)¹¹

„La Apșa de Jos clopotele cântă românește”

Familia Pop a dat Maramureșului mulți oameni de frunte printre care a fost și Mihai Pop, născut la Glod (azi comuna Strâmtura, pe Valea Izei, jud. Maramureș) la 18 noiembrie 1907. Din 15 noiembrie 1913 familia Pop se întoarce la Apșa de Jos în dreapta Tisei. Mihai face școala primară la Apșa de Jos, pe urmă își prelungește studiile la Liceul „Dragoș Vodă” din Sighet, unde în 1925, la vârsta de 18 ani absolvă Liceul¹². Pe urmă studiază la Universitatea de litere și filosofie la București (1925-1929), după care studii de specializare la Praga, Bonn, Varșovia, Cracovia (1929-1934).

Doctor în filosofie a Universității din Bratislava, doctor în științe filologice al Universității din București. Asistent univ. (1963-1969) la catedra de literatură română a Universității din București (1948-1965); director al IEF din București (1965-1975); conferențiar (1957-1962); profesor de folclor la aceeași Facultate (1968-1972).

Președinte al Societății internaționale de etnologie și folclor (1971); membru al Center for Advanced Study „in the Behavioral sciences, din Stanford” (SUA), membru al Academiei americane de științe sociale; membru corespondent al Societății austriace de antropologie; membru în comitetul executiv al Societății Internaționale de semiotică; membru în consiliul științific al Societății Internaționale pentru cercetarea narațiunilor populare; membru în consiliul științific al Comitetului de lingvistică semiotică din Urbino. Laureat al premiului internațional „I.G. Herder” (1967). redactor-șef al Revistei de folclor (din 1956), apoi redactor responsabil al revistei de etnografie și folclor, colaborează la Acta Ethnographica Academiae Scientiarum Hungaricae (Ungaria), Dacoromania (Germania), Deutsches Jahrbuch fur Volkskunde (Germania), Fabula (Germania), Folclor Literar, Laografia (Atena), Lidova tradice (Praga), Luceafărul, Orizont, Romanoslavica, Secolul 20, Semiotica (Franța), Schweiz-Archiv fur Volkskunde (Elveția), Uomo Cultura (Italia), Viața Românească ș.a.

În activitatea lui Pop predomină latura de îndrumare și orientare a cercetărilor de folclor. Prima dată își exprimă opiniile în această direcție în Problemele și perspectivele folcloristicii noastre (în RF, București, anul I, nr. 1-2, 1956, p. 9-35), semnalând unele lucrări „de mare cuprindere cu care folcloristica noastră a rămas în urma folcloristicii multor popoare, corpusul folclorului românesc, catalogul tematic, catalogul și bibliografia și atlasul folcloric”. Lucrările menționate, incluse în obligațiile științifice ale IEF sunt încă așteptate, după mai bine de patru decenii de la apariția „programului” amintit.

---

11 Anisia Maria Stănculescu (Pop), „Act de donație”, București, 15 decembrie 2004

12 Informator Magdalina (Tona) Ghirila (Pop) sora domnului Mihai Pop. n. La 1923 Apșa de Jos, Satu Mare 16.03.2004

Semnează un număr însemnat de articole și interviuri și o seamă de prefete și postfete la diferite culegeri, în aproape în toate dezbătând situația actuală a folclorului. Câteva articole programatice (*Perspective în cercetarea structurii basmelor*, în FL, Tim., I, 1967, p. 5-11). punctează problemele studierii structurale a folclorului, orientând cercetarea spre alcătuirea unei „gramatici” a literaturii orale, pe baza lingvisticii structuraliste, a teoriei comunicațiilor, teoriei modelelor și semioticii. Programul cuprinde analiza codului literaturii populare orale, a mijloacelor expresive ca „forme stereotipe, locuri comune, versuri și strofe călătoare, epitete ce revin identic în situații deosebite, invocații, versuri de început și sfârșit, în basme”, urmărind descifrarea sistemului de semne propriu literaturii, orale mijloacele ei de modelare, structurile ei compoziționale. Îndreptar pentru culegerea folclorului (Buc., CSCA, CCCP, 1967, 112 p.). Al doilea studiu adresat aceluiași cititori, Obiceiuri tradiționale românești (Buc., CCES, ICED, 1976, 192 p.), încearcă să surprindă, din perspectiva metodologiei mai sus amintite, sistemul obiceiurilor calendaristice și ale vieții de familie, în procesul lui evolutiv. Complexitatea obiceiurilor nu este examinată din perspectiva istoricei religiilor ori din aceea a psihanalizei, ci de pe pozițiile antropologiei culturale. În consecință Pop nu reduce obiceiurile la arhetipuri și nu le raportează la ritmurile primare, la gândirea prelogică. Recunoscând ca o trăsătură definitorie a obiceiurilor evoluția, Pop relevă fenomenul de deritualizare, de desacralizare, schimbările ce au avut loc la nivelul repertoriului, al structurii poetice și al stilului de desfășurare, observând că unele obiceiuri stăruie în actualitate prin aspectul ludic, spectacular, altele persistă doar ca imagini poetice, iar altele devin sărbători populare.

Autorul semnalează atât fenomene regresive cât și fenomene latente și pe cale de dispariție. Ultimul capitol semnalează pericolul de a vedea în obiceiuri numai pitorescul și spectaculosul, nu și fondul lor cultural-istoric, „valențele adânci umane pe care le încifrează”. Folclor literar românesc (Buc., EDP, 1976, 368 p., în colab. cu Pavel Ruxăndroi) este sinteza unui curs ținut de autori la Universitatea din București, în care se repetă dezideratele metodologice ale lui Pop din articolul mai sus amintite. Textul folcloric este încadrat în „faptul folcloric global”, iar demersul critic nu se face de pe pozițiile rigide ale esteticii „frumosului funcțional”: „Nu vom refuza specificitatea substanțială a valorilor estetice ale folclorului, statul lor diferențiat față de creația cultă, deosebirea de gust pe care o manifestă receptivitatea mediilor folclorice față de mediile cărturărești. Această specificitate nu obligă însă la considerarea a două estetici distincte, și mai ales ierarhizabile. Preocuparea pentru fond în detrimentul formei nu este neapărat marca unei alte estetici funcționale, a folclorului față de creația cultă. Nici nu poate fi absolutizat, dealtfel, acest principiu, la nivelul artei populare”. Remarcabile analizele la Miorița și Meșterul Manole. Și-a adunat târziu, după ce a împlinit 90 de ani de viață, principalele contribuții în Folclor

românesc, I, Teorie și metodă, 358p., II, Texte și interpretări, 356 p., ed. îngrijită de Nicolae Constantinescu și Al. Dobre, edit. Grai și Suflet - Cultura Națională, 1998¹³.

Mihai Pop trece în veșnicie la 7 octombrie 2000. Soția Maria Irina Sturza s-a stins din viață la 13 iulie 2000¹⁴.

---

13 Jordan Datcu, „Dicționarul etnologic român”, vol. II, Editura Saeculum. București, 1998

14 Arborele cronologic al familiei Lazăr de Purcăreț – arhiva